

4. Сучасний розвиток найбільш розвинутих суспільств базується на принципах **розумного зростання** (знання та інновації), **збалансованого зростання** (ефективне та ощадливе використання ресурсів, розвиток екологічної та конкурентоспроможної економіки), **всеохопного зростання** (політика залученості або інклюзивності та політика активізації економічної діяльності, починаючи з домогосподарств).

5. Для того, щоб всі ці принципи було втілено, необхідно одночасно запустити наступні механізми розвитку (у Моделі позначені в кружечках).

• **Перший механізм:** Розвиток і реалізація людського капіталу із забезпеченням його соціалізації (соціальний капітал).

• **Другий механізм:** Домовленість у суспільстві про правила співжиття, господарювання і регулювання суспільної та господарської діяльності (суспільний договір).

• **Третій механізм:** Регулювання взаємовідносин у суспільстві та забезпечення потреб кожного громадянина забезпечується **розумним врядуванням** (Good Governance), коли держава є сервісом для всіх без виключення громадян, а не машиною сили та тиску для потреб якоїсь окремої верстви або класу.

• **Четвертий механізм:** Мережевізація та кластери економіки. Спосіб господарювання має змінюватися у відповідності до процесів модернізації та стрімкого прогресу. Найсучаснішим способом господарювання є входження або інтеграція до міжнародних виробничих мереж через включення до міжнародних ланцюгів створення доданої вартості та позиціонування своєї діяльності в таких мережах за рахунок належності до того чи іншого кластеру економіки. Отже змінюється весь економічний уклад, або кажучи науковою мовою: відбувається зміна існуючої економічної парадигми.

• **П'ятий механізм:** Така зміна укладу може відбуватися як самостійно, так і за рахунок **стимулювання** з боку держави **економічної активності громадян і розвитку внутрішнього ринку**.

• **Шостий механізм:** Найлегшим та найефективнішим способом стимулювання економічної активності є **розвиток креативної економіки**, тобто такої діяльності, яка базується на інтелектуальному потенціалі та залежить від здібностей і навичок кожної окремої людини. Звідси пряма залежність процесів розвитку від освіти, науки та культури, що потребує впровадження такого важливого концепту як культурна та наукова винятковість. Це означає, що наукова та культурна діяльність і продукти такої діяльності мають особливі привілеї та захист від негативних впливів законів ринку. Таким чином регулюються процеси виховання та освіти, спрямовані на формування всебічно розвинутої особистості, здатної нести відповідальність за свої рішення та вчинки, тобто свідомого громадянина сучасної демократичної країни.

• **Сьомий механізм:** Фінансове забезпечення збалан-

сованого розвитку дає змогу забезпечити справедливий розподіл національного багатства та розумне споживання результатів господарської діяльності. Фінансова система складається з таких підсистем як:

- **Банківська система**, ефективність якої визначається не кількістю інституцій, а довірою до них;
- **Фондовий ринок**, активізація якого забезпечується в першу чергу переорієнтацією його функцій з перерозподілу прав власності на акумулювання інвестиційних ресурсів;
- **Страховий ринок**, який має відігравати в інноваційній модернізації національної економіки психологічну, соціально-економічну та інвестиційну роль;
- Трирівнева **система пенсійного страхування** (солідарна, накопичувальна, недержавна);
- **Податкова система**, функціонування якої має бути спрямоване на збільшення податкових надходжень за рахунок збільшення суб'єктів господарювання через стимулювання економічної активності, а не за рахунок підвищення податкового навантаження на такого суб'єкта. **Залучення активів, виведених українським бізнесом з України є однією з найважливіших умов незалежного економічного розвитку.**

Послідовний та комплексний розвиток усіх складових фінансової системи України дасть змогу створити потужний фінансово-інвестиційний кластер у масштабах усієї країни.

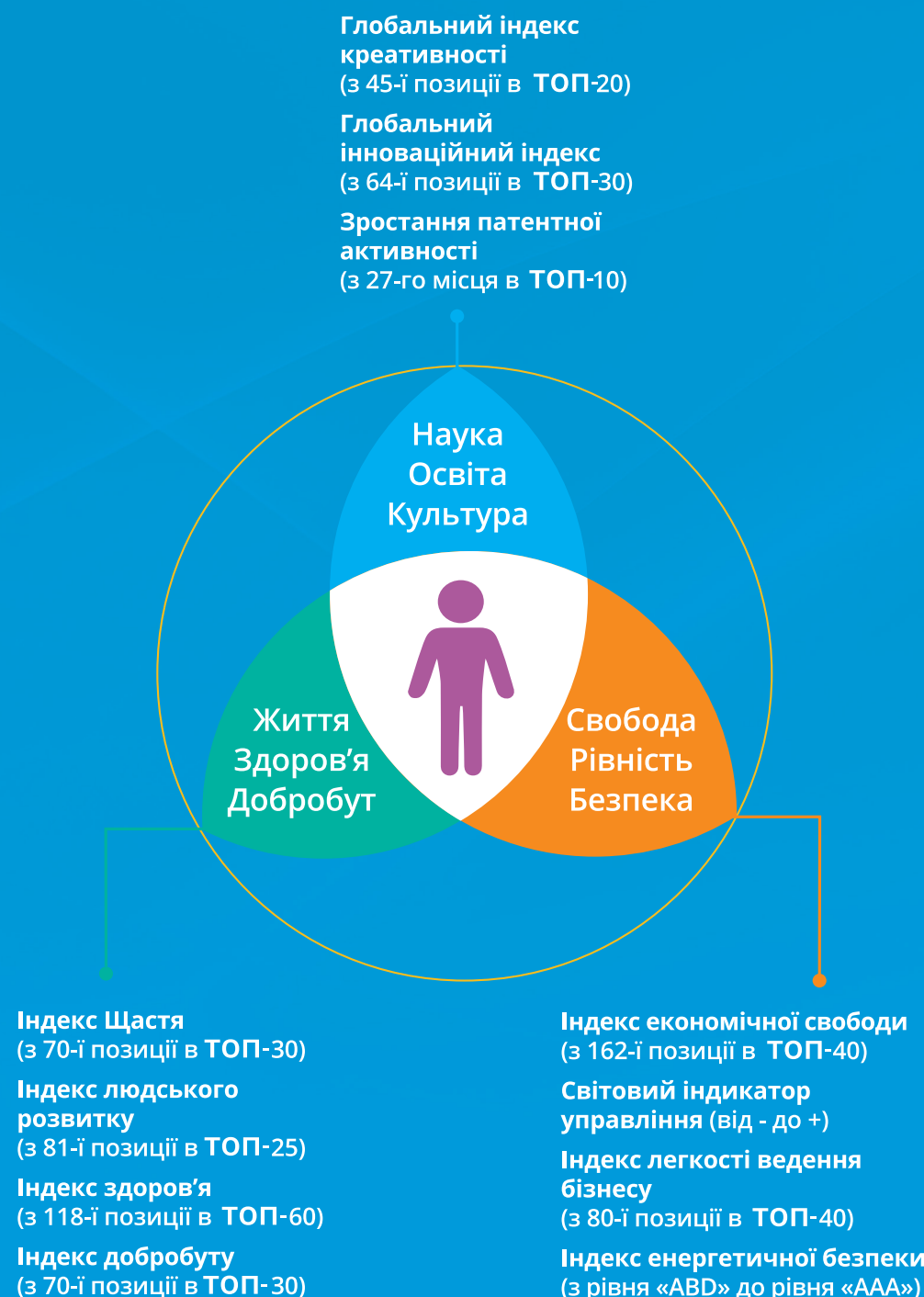
• **Восьмий механізм:** Повноцінне функціонування фінансової системи забезпечується механізмом **стійкої інвестиційної безпеки**, яка є гарантом притоку прямих іноземних інвестицій в національну економіку. Кожен вкладений в Україну долар США має бути прямо або опосередковано інвестицією у громадянина України: зростання його добробуту, здоров'я, безпеки, щастя.

6. Вищезазначені вісім механізмів мають бути запущені одночасно, враховуючи пріоритетність формування людського капіталу та узгодженість позицій усіх зацікавлених сторін суспільного життя в рамках суспільного договору. У процесі затвердження та закріплення в Конституції правил регулювання (законів) чіткої взаємодії всіх зацікавлених сторін, у суспільстві визначаються вимоги до національної еліти (від 3 до 10 % населення), яка елітою називається тому, що здатна взяти на себе відповідальність за управління державою та має служити громадянам, які їй делегують свої права на владу.

7. Розумне врядування (Good Governance) забезпечує системну діяльність усіх вищезазначених механізмів.

8. Таким чином Україна досягає очікуваного результату: **соціальна та територіальна згуртованість українців призводить до розвитку конкурентоспроможної економіки**. При цьому показником розвитку є не тільки ВВП у розмірі 710-750 млрд доларів США, але й **індикатори якості розвитку**, які вимірюються тривалістю життя, станом і здатністю забезпечувати своїх громадян якісною освітою, охороною здоров'я, виробництвом культурного та наукового продукту, системою безпеки та захисту приватної й інтелектуальної власності за умови справедливого розподілу результатів спільних зусиль.

ЛЮДИНОЦЕНТРИЧНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ГОРИЗОНТИ ДЛЯ УКРАЇНИ-2030

Зворотній зв'язок: doctrine.ukraine2030@gmail.com

ukraine2030.org

goo.gl/KWPzbz

DoctrineUkraine2030

Ukraine2030

УКРАЇНА 2030

ДОКТРИНА ЗБАЛАНСОВАНО РОЗВИТКУ

АМБІТНИЙ СТИБОК УКРАЇНИ

ЗМІСТ

ВСТУП

ЧАСТИНА I. ЧИННА МОДЕЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

- Характеристики чинної економічної моделі
- Принципові системні помилки існуючих стратегій та об'єктивна зумовленість неефективності реформ
- Стара парадигма державного управління – ключовий чинник гальмування розвитку
- Ризики на шляху до збалансованого розвитку України: слабкі сторони національної економіки та критичні чинники гальмування розвитку
- Прогнози розвитку на середньострокову та довгострокову перспективи

ЧАСТИНА II. БАЧЕННЯ УКРАЇНИ-2030 ТА ЦІЛІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

- Економічна парадигма світу: можливості та завдання для України
- Сильні сторони національної економіки та її конкурентоспроможність
- Каталізатори інноваційного стрибка України: пріоритети та технології
- Параметри майбутньої національної економіки
- Горизонти збалансованого розвитку для України

ЧАСТИНА III. МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ

- Пояснення до розробки механізмів
- Складові політики збалансованого розвитку
- Механізм №1: Суспільний договір (рамкові правила, соціальна відповідальність сторін)
- Механізм №2: Зміна парадигми державного управління – впровадження принципу розумного врядування (Good Governance)
- Механізм №3: Структурна модернізація національної економіки за мережевим принципом
- Механізм №4: Стимулювання економічної активності та розвитку внутрішнього ринку
- Механізм №5: Розвиток креативної економіки
- Механізм №6: Ефективна реалізація та розвиток людського й соціального капіталу
- Механізм №7: Фінансове забезпечення збалансованого розвитку
- Механізм №8: Стійка інвестиційна безпека

СИНТЕЗ ДОКТРИНИ

БІБЛІОГРАФІЯ

П'ять провідних університетів України: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Національний університет «Києво-Могилянська академія», Національний університет біоресурсів і природокористування України, за підтримки Української Бізнес Ініціативи

ВІДПОВІДАЮТЬ НА КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ УКРАЇНЦІВ:

- Якою буде Україна в найближчому майбутньому – у 2030 році?
- Куди рухається світ?
- Що має зробити Україна для інтеграції в коло розвинутих країн?
- Які сценарії розвитку є ймовірними для України?
- Що таке Модель збалансованого розвитку України?
- Які результати ми очікуємо внаслідок реалізації цієї Моделі?
- У який спосіб і за рахунок яких механізмів Україна зможе здійснити амбітний інноваційний стрибок?

СИНТЕЗ ДОКТРИНИ

Проаналізувавши чинну економічну модель щодо курсу на побудову економіки розумного, стійкого, збалансованого і всеохопного зростання, визначивши системні помилки проголошених стратегій і програм розвитку, з'ясувавши причини відсутності помітних результатів, Доктрина стверджує, що попередня **застаріла соціально-політична та економічна парадигма є ключовим гальмівним чинником, який не дає змоги Україні досягати високих горизонтів розвитку та провокує стрімке падіння до рівня сировинного придатка розвинених країн.**

Спираючись на дослідження та результати системного аналізу соціально-економічних процесів, проведених провідними експертами та дослідницькими університетами, визначено перелік шести головних гальмівних чинників, усунення яких створить передумови для амбітного стрибка України:

1. Негативний вплив на національну економіку **війни на Сході та окупації Криму**, через що Україна втрачає **до 25 % ВВП**.

2. **Тіньова економіка**, що нині досягла половини ВВП країни, за умов введення електронного врядування, верховенства права та ефективного і спра-

ведливого розподілу національного багатства, до 2030 року не має перевищувати середні показники країн ЄС.

3. **Масштаби корупції**, що зумовлені обсягами тіньової економіки, нині досягли 14 % ВВП, – за умови впровадження системних заходів щодо детінізації економіки у 2017–2030 рр. має бути досягнуто прогнозоване значення цього показника на рівні до 4 % ВВП.

4. **Недосконала застаріла система пенсійного забезпечення**, на яку припадає ще **13 % ВВП** країни, – за умови послідовного і радикального реформування пенсійної системи її навантаження на бюджет може очікуватися на рівні 4,8 % ВВП. Для цього є необхідним перехід від повністю солідарного пенсійного забезпечення I рівня до індивідуальних пенсійних рахунків (II рівень) і повноцінного функціонування недержавних пенсійних фондів (III рівень).

5. **Обслуговування державного боргу**, який **щорічно** коштуватиме країні 9 млрд дол. США (майже 10 % її нинішнього ВВП) і чинитиме руйнівний тиск на національну економіку, має бути переглянuto щодо припинення безвідповідального накопичення боргів. Національна економіка потребує не позик від МВФ, а інвестицій, безпеку яких має гарантувати обґрунтована державна інвестиційна політика, яку пропонує Доктрина.

6. **Енергоємність ВВП**, яка перевищує **у 3–5 разів** показники розвинених країн, до 2030 р. має знизитися від сучасного рівня 0,298 кг нафтового еквівалента на один долар США до рівня 0,11 кг нафтового еквівалента на один долар США внаслідок структурних реформ і досягнення параметрів високотехнологічності й конкурентоспроможності національної економіки.

У суттєвому зменшенні впливу цих критичних гальмівних чинників має полягати **антикризова програма уряду**, що й повинна складатися з шести першочергових кроків, які влада має здійснити за півроку з дня ухвалення та затвердження Доктрини.

За антикризовими першочерговими кроками мають бути ухвалені **стратегічні рішення у трьох ключових напрямках:**

По-перше, ефективне реагування та превентивні заходи щодо інтегральних ризиків неефективності державного управління;

- неможливості фінансових та інвестиційних ресурсів через кредитний механізм;
- критичних масштабів і темпів втрати людського капіталу через неефективний і несправедливий розподіл національного багатства;
- невідповідності державного управління очікуванням суспільства.

По-друге, адаптація до змін попиту у глобальній економіці з одночасним стимулюванням розвитку внутрішнього ринку.

По-третє, створення і розвиток виробництв з високою доданою вартістю в національній економіці. У всіх секторах економіки необхідні значні інвестиції для технологічної модернізації та підвищення продуктивності праці й ефективності підприємств.

Такі рішення мають бути реалізовані за допомогою восьми механізмів, розкритих у Частині III Доктрини, відповідно до науково обґрунтованої стратегії **створення стратегічних потужностей через посилення існуючого потенціалу.**

Для здійснення вищеназваних антикризових і стратегічних кроків має бути мобілізовано весь наявний потенціал національної економіки, визначений у Частині II Доктрини. Консолідація суспільства й державних інституцій має відбуватися навколо ідеї **захисту національних інтересів, культурної й наукової винятковості**, що дасть змогу в досить короткі терміни (від шести до дванадцяти місяців) провести необхідні структурні реформи для інноваційної модернізації економіки України. Інституційну основу такої консолідації формує новий **Суспільний договір**.

Доктрина доводить доцільність імплементації в систему державного управління сучасного концепту **Good Governance – розумного врядування**, на основі якого можливе не лише повне перезавантаження структури й механізмів державного управління, але й адаптація системи цінностей політичних еліт та українського суспільства до існуючих світових трендів соціально-економічного розвитку задля подолання тяжіння України до впливів інших геополітичних формацій і здобуття суб'єктності у сфері міжнародної політики та системі міжнародного поділу праці.

Завдяки новому для України сценарному підходу прогнозування, Доктрина пропонує модель **інноваційного розвитку**, яка має стати основним інструментом для подальших розрахунків та деталізації спеціалізованих програм розвитку України, пропонує таким чином українським ученим зайняти почесне місце ключового драйвера розвитку, спираючись на знання, кваліфікацію та світовий досвід.

Виходячи з потреб збалансованого розвитку національної економіки, а саме: високотехнологічних виробництв, справедливого розподілу, збалансованого обміну та споживання, при цьому спираючись на принципи розумного, збалансованого, всеохопного зростання через знання та інновації, ефективне використання ресурсів, стимулювання економіки, і застосовуючи такі механізми, як: «Суспільний договір», «Розумне врядування», «Мережевізація національ-

ної економіки», «Стимулювання економічної активності», «Розвиток креативної економіки», «Ефективна реалізація людського й соціального капіталу», «Диверсифікація фінансового забезпечення», «Стійка інвестиційна безпека», Україна до 2030 р. може досягти бажаних соціально-економічних результатів: **соціальної і територіальної згуртованості, щорічних темпів економічного зростання вище 10 % і входження до ТОП-30 конкурентоспроможних країн світу. Україна має подолати бідність і не потрапити до кола країн, які не відбулися. Рівень ВВП має досягти 710-750 млрд дол. США.**

Одним із фундаментальних питань сьогодення є питання структури економіки майбутнього. Запропоновані Доктриною механізми та сценарний підхід дають змогу моделювати процеси розвитку залежно від закладених у сценарії параметрів, це уможливило гнучке й оперативне реагування на безперервні динамічні зміни глобального економічного ландшафту. Потужний методологічний інструментарій задля аналітико-інформаційного забезпечення ухвалення обґрунтованих рішень у сфері сучасної економічної політики надає форсайт.

Аналізуючи світові горизонти розвитку, зіставляючи наявні сильні та слабкі сторони національної економіки, **Доктрина визначає, що головним багатством і ключовим потенціалом розвитку України є людський капітал**, а інвестиції в людей, тобто в науку, культуру, освіту та охорону здоров'я, дають найбільш очікуваний результат – це високотехнологічна національна економіка, а також стійке, збалансоване і всеохопне зростання.

Досягнення вищеназваних цілей є головним завданням сучасної державної політики, виконання якого уможливають узгодженість із суспільством та прозорість в ухваленні політичних рішень.

КЛЮЧОВИЙ МЕСЕДЖ ДОКТРИНИ

Модель збалансованого розвитку України, яку пропонують автори Доктрини як систему забезпечення добробуту України, ґрунтується на Цілях сталого розвитку, задекларованих ООН, та враховує вплив глобальних мегатрендів розвитку як позитивних, так і негативних.

МОДЕЛЬ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ

Ця модель є ключовим змістом Доктрини збалансованого розвитку «Україна 2030», має об'єктивний та універсальний характер. Дотримання цієї моделі дасть змогу забезпечити процвітання України.

Короткий зміст Моделі збалансованого розвитку, запропонованої Доктриною збалансованого розвитку «Україна 2030», полягає в наступному:

1. Господарювання за будь-якого історичного укладу складається з процесів **виробництва, розподілу, обміну та споживання**.
2. Баланс між цими видами діяльності регулюється економічною політикою.
3. Економічна політика визначається традиціями та культурою господарювання в суспільстві.